

Številka: U-I-84/16-9
Datum: 27. 5. 2019

ODKLONILNO LOČENO MNENJE SODNICE DR. ETELKE KORPIČ – HORVAT K SKLEPU ŠT. U-I-84/16 Z DNE 9. 5. 2019

1. Pobudnica je uveljavljala presojo prvega odstavka 189. člena Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 21/13, 63/13, 100/13 in 55/17 – v nadaljevanju ZUTD). Navajala je, da navedena določba ni skladna s tretjim odstavkom 49. člena Ustave, ki določa, da je vsakomur pod enakimi pogoji dostopno vsako delovno mesto, in s prvim odstavkom 14. člena Ustave, po katerem so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice ne glede na med drugim izobrazbo. Razloge, zakaj nisem soglašala z odločitvijo večine, da se pobuda zavrže, podajam v nadaljevanju,

2. Pobudnica, zaposlena na Zavodu RS za zaposlovanje, je, kot navedeno, izpodbijala prvi odstavek 189. člena ZUTD, ki določa prehodno obdobje za pridobitev ustrezne izobrazbe za "izvajanje storitev vseživljenjske karijerne orientacije in posredovanje zaposlitve." Javni uslužbenci, ki so imeli VI/2 raven izobrazbe, so morali pridobiti VII raven izobrazbe najkasneje v roku 5 let od začetka uporabe ZUTD, to je do 31. 12. 2015, da so lahko tudi naprej opravljali enaka dela, uvrščena v VII/1 tarifni razred, po zakonu, ki ureja sistem plač v javnem sektorju.

3. Po drugem odstavku 189. člena ZUTD enak pogoj velja za javne uslužbence, ki so imeli na dan začetka uporabe ZUTD VI/1 raven izobrazbe. Torej so tudi ti javni uslužbenci morali v prehodnem obdobju pridobiti VII raven izobrazbe. Če pa so imeli ti javni uslužbenci več kot 15 let delovne dobe, pa so lahko navedena dela opravljali, če so v prehodnem obdobju petih let po začetku uporabe ZUTD pridobili VI/2 raven izobrazbe v tarifnem razredu VII/1 po zakonu, ki ureja sistem plač v javnem sektorju.

4. Pobudnica je navajala, da je leta 2010 pridobila VI/2 raven izobrazbe. Ima skoraj 25 let delovne dobe. Po uveljavitvi ZUTD bi morala pridobiti VII raven izobrazbe. Menila je, da njen položaj ni enak položaju tistih javnih uslužbencev, ki so imeli ob uporabi ZUTD VI/1 raven izobrazbe in 15 let delovne dobe, ker so ti morali pridobiti le VI/2 raven izobrazbe ter so bili razvrščeni za samostojne svetovalce z višjim plačnim razredom in so lahko opravljali dela vseživljenjskega učenja. Javni uslužbenci, ki so imeli 15 let delovne dobe

in pridobili VI/2 raven izobrazbe pred letom 2011, pa so bili premeščeni na delovno mesto z nižjim izhodiščnim plačnim razredom.

5. Večina ustavnih sodnikov se ni opredelila, ali je izpodbijani 189. člen ZUTD ustavnoskladen. Po presoji te večine pobudnica ne izkazuje neposrednega pravnega interesa za presojno izpodbijane določbe ZUTD, ker ima možnost zahtevati sodno varstvo po 200. členu Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr. in 52/16 – v nadaljevanju ZDR-1). Zato je večina njeno pobudo zavrgla.

6. Menim, da bi se Ustavno sodišče moralo opredeliti do trditev v pobudi in opraviti abstraktno presojno 189. člena ZUTD. Ta člen učinkuje neposredno. Ko zakon spremeni pogoje, ki jih mora izpolnjevati delavec oziroma javni uslužbenec, nastopijo določene posledice tako za delodajalca kot za delavca. Delodajalec je dolžan pri sklepanju pogodb o zaposlitvi upoštevati zakonske norme, kot je to storil tudi v obravnavanem primeru. Po 170. členu ZDR-1 je delodajalec dolžan delavca napotiti na izobraževanje, nositi stroške izobraževanja in trpeti odsotnost delavca iz delovnega procesa v času izobraževanja ter upoštevati zakonsko določeno prehodno obdobje za pridobitev ustreznih znanj. Delavec se je dolžan izobraževati in pridobiti zahtevana znanja, sicer mu lahko preneha pogodba o zaposlitvi iz razloga nesposobnosti (druga alineja prvega odstavka 89. člena ZDR-1). Gre za objektivni razlog odpovedi pogodbe o zaposlitvi po ZDR-1, kar štejem za hujšo posledico.

7. Sicer pa je v preteklosti Ustavno sodišče v enakih primerih pobudnikom (delavcem in javnim uslužbencem) priznavalo pravni interes in pobude meritorno obravnavalo.¹

8. V preteklosti je Ustavno sodišče tudi že razložilo 49. člen Ustave in menilo, da sta po tem členu varovani pravici do izbranega poklica in do izobraževanja.² Prepoved diskriminatornega ravnanja na podlagi osebnih okoliščin, med drugimi tudi izobrazbe, določa prvi odstavek 14. člena Ustave. Kot navedeno, je Ustavno sodišče že presojalo več primerov, ko je pobudnik (delavec ali javni uslužbenec) uveljavljal ustavno neskladnost zakona zaradi spreminjanja pogojev izobrazbe za opravljanje dela ali poklica. Te primere je Ustavno sodišče praviloma presojalo zaradi kršitve načela varstva zaupanja v pravo po 2. členu Ustave,³ pa tudi po 49. členu Ustave. Ustavno sodišče je presojalo, ali je zakonodajalec smel spremeniti pogoje za opravljanje dela tudi za osebe, ki to delo v času spremembe zakona že opravljajo, če je sprememba v razumnem sorazmerju z zasledovanim ustavno dopustnim ciljem in če je prizadetim osebam dana

¹ Glej npr. odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-108/05 z dne 9. 6. 2005 in št. U-I-206/99 z dne 21. 9. 2000.

² M. Blaha v: L. Šturm (ur.), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za državne in evropske študije, Ljubljana 2011, str. 767–770.

³ Čeprav pobudnica v pobudi ni izrecno navajala, da meni, da je izpodbijana določba ZUTD v neskladju tudi z 2. členom Ustave, menim, da to izhaja iz vsebine njenih navedb.

možnost, da se na novo ureditev pripravijo.⁴ Tehtalo je, ali so razlogi za spremembo v splošnem, javnem interesu in ali so na novo predpisani pogoji potrebnih znanj v razumnem sorazmerju s cilji, ki jih zasleduje sprememba zakona. Presojalo je tudi, ali izpodbijana določba prizadetim omogoča, da izpolnijo zahtevane pogoje za opravljanje del in nalog v za to predpisanih rokih; torej ali je zakonodajalec prizadetim osebam zagotovil zadosten čas za prilagoditev⁵ in, predvsem, ali prizadeti v določenem roku lahko pridobijo na novo zahtevano višjo strokovno izobrazbo.⁶

9. V obravnavanem primeru pobudnici sicer ni prenehala pogodba o zaposlitvi; prejela pa je novo pogodbo o zaposlitvi, po kateri mora opravljati druga dela, ker ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje del in nalog, kot jih je opravljala po prejšnji pogodbi o zaposlitvi. Zato menim, da se je položaj pobudnice zaradi izpodbijane določbe ZUTD poslabšal. Vrsta del in nalog namreč sodi med bistvene sestavine pogodbe o zaposlitvi. Tudi pobudnica navaja, da po izpodbijani določbi ZUTD "s skoraj 25. let delovne dobe na istem delovnem mestu, s VI/2 izobrazbo, ob vsem dodatnem strokovnem usposabljanju, nisem več sposobna opravljati svojega dosedanjega dela. ... S 1. 1. 2016 sem dobila novo pogodbo o zaposlitvi, ker sem premeščena na drugo delovno mesto."

10. To so po moji oceni zadostni razlogi, da bi Ustavno sodišče moralo pobudnici priznati pravni interes in zadevo vsebinsko obravnavati ter glede na trditve pobudnice presoditi, ali je izpodbijana ureditev skladna z Ustavo. Zato sem glasovala proti zavrženju pobude.

dr. Etelka Korpič – Horvat
Sodnica

⁴ Odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-206/99 in št. U-I-108/05.

⁵ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-108/05.

⁶ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-189/99 z dne 19. 9. 2002 in sklep Ustavnega sodišča št. U-I-67/95 z dne 4. 4. 1996. Glej tudi odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-14/97 z dne 19. 11. 1998.